

605

+ АРЫІ ЁСІХ КРАІН, ЕДНАЙЦЕСЯ!

РАБОТНІЦА І КАЛГАСНІЦА БЕЛАРУСІ № 3

Таварышу КЛІМЕНТУ ЕФРЭМАВІЧУ ВАРАШЫЛАВУ

Цэнтральны Камітэт Большэвіцкай Партыі і Совет Народных Камісараў Саюза ССР горача вітаюць Цябе, вернага саратніка Леніна і Сталіна, аднаго з актыўнейшых будаўнікоў камуністычнай партыі, віднейшага арганізатара ўзброеных сіл Совецкай Дзяржавы і выдатнага палкаводца Чырвонай Арміі—у дзень Твайго шасцідзесяцігоддзя.

Усё сваё жыццё з юнацкіх год Ты прысвяціў рэвалюцыйнай барацьбе за справу рабочага класа, за камунізм. У годы першай рускай рэвалюцыі 1905—1907 гг. Ты змагаўся ў перадавых радах рэвалюцыйных данецкіх рабочых і разам з Леніным і Сталіным будаваў нашу большэвіцкую партыю. Ты быў адным з актыўнейшых удзельнікаў Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі і большэвіцкім кіраўніком яе ў Данбасе, адным з першых арганізатараў Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі. Пад Тваім камандаваннем V-я украінская армія ў 1918 годзе зрабіла гераічны паход к Царыцыну, прарваўшы кальцо белаказачай контррэвалюцыі. Пры Тваім

кіруючым удзеле была створана Першая конная армія, пакрыўшая сябе векапомнай славай. Ты прайшоў з ёю слаўны пабеданосны шлях, знішчаючы дзенікінскую контррэвалюцыю, громячы белапалкаў, ліквідуючы белыя банды Врангеля.

Тваёй няспыннай многалетняй рабоце па кіраўніцтву Чырвонай Арміяй яна ў многім абавязана тым, што вырасла ў магутную і грозную сілу.

На ўсіх этапах Тваёй слаўнай рэвалюцыйнай дзейнасці партыя ведае Цябе, як мужа і паслядоўнага барацьбіта супроць ворагаў партыі і совецкага народа. Сваёй няўтомнай і пладотворнай работай у якасці партыйнага кіраўніка, дзяржаўнага дзеяча будаўніка Чырвонай Арміі Ты заслужыў любоў і павагу нашай партыі і совецкага народа.

Ад усяго сэрца жадаем Табе, наш дарагі друг і баявы таварыш, многіх год здароўя і далейшай пладотворнай работы на карысць нашай партыі і Совецкай Дзяржавы.

Цэнтральны Камітэт
Усесаюзнай Камуністычнай
партыі (большэвікоў).

Совет Народных Камісараў
Саюза ССР.

У К А З

Прэзідыума Вярхоўнага Совета Саюза ССР

Аб узнагароджанні таварыша КЛІМЕНТА ЕФРЭМАВІЧА ВАРАШЫЛАВА
ордэнам ЛЕНІНА

За выдатныя заслугі ў справе будавання большэвіцкай партыі і Совецкай Дзяржавы, у справе арганізацыі і ўмацавання Чырвонай Арміі ўзнагародзіць таварыша Клімента Ефрэмавіча Варашылава, у дзень яго шасцідзесяцігоддзя,—ордэнам Леніна.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР
М. КАЛІНІН.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР
А. ГОРКІН.

Масква, Крэмль
3 лютага 1941 г.

В. І. ЛЕНІН і І. В. СТАЛІН гутараць з чырвонагвардзейцамі ў Смольным 1917 г. Малюнак П. Васільева.

Своімі НАРОДА

23 лютага спаўняецца дваццацітрохгоддзе ўзброеных сіл Вялікага Савецкага Саюза. Гадавіна доблеснай Чырвонай Арміі з'яўляецца святам усяго 193-мільённага народа нашай радзімы.

У гэтым годзе святкаванне дня Чырвонай Арміі праводзіцца ў складанейшай міжнароднай абстаноўцы. Пажар другой імперыялістычнай вайны ахапіў Еўропу, Азію і Афрыку.

Ва ўсім свеце расце сімпатыя і любоў працоўных да Савецкага Саюза, як адзінай краіны, якая абараняе інтарэсы міра. Савецкі ўрад, праводзячы мудрую палітыку міра, апіраецца на маральна-палітычнае адзінства савецкага народа, на несакрушальную магутнасць і гераізм Чырвонай Арміі.

У дзень святкавання гадавіны Чырвонай Арміі савецкі народ яшчэ раз перагортвае бліскучыя старонкі гісторыі барацьбы Чырвонай Арміі па абароне заваёў Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі і па барацьбе за пабудову сацыялізма ў нашай краіне.

23 год таму назад таварыш Ленін падпісаў дэкрэт аб стварэнні Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі. З першых-жа дзён свайго існавання чырвоныя воіны ў жорсткіх баях супроць унутраных і знешніх ворагаў савецкай улады ў часе грамадзянскай вайны паказалі сваю несакрушальную сілу. Чырвоная Армія перамагла ўсіх ворагаў. Яна не магла не перамагчы, бо ёю кіравалі пер-

тыя Леніна—Сталіна і вялікія правадыры чалавечтва Ленін і Сталін; бо яна мела ў сваіх радах такіх выдатных палкаводцаў, як тт. Фрунзе, Варашылаў, Цімашэнка, Будзёны і другія; бо яна мела такіх легендарных герояў, як Чапаеў, Шчорс, Пархоменка; бо яна мела мільёны байцоў і камандзіраў—гарачых патрыётаў сваёй радзімы.

Савецкі народ горача любіць і штодзённа клапаціцца аб нашай гераічнай Чырвонай Арміі. «Нідзе ў свеце няма такіх любоўных і клапацівых адносін з боку народа да арміі, як у нас. У нас армію любяць, яе паважаюць, аб ёй клапаціцца» (Сталін).

Любоўю і павагай карыстаецца наша Чырвоная Армія не толькі з боку савецкага народа, але і працоўных усяго свету. «І іменна таму,—гаворыць таварыш Сталін,—што наша армія выходзіла ў духу інтэрнацыяналізма, у духу адзінства інтарэсаў рабочых усіх краін, іменна таму яна, наша армія, з'яўляецца арміяй сусветнай рэвалюцыі, арміяй рабочых усіх краін».

Ярчайшым пацверджаннем геніяльных слоў таварыша Сталіна з'яўляюцца падзеі, якія адбыліся за апошнія год. Ці-ж не памятны дні, калі Чырвоная Армія рабіла свой вызваленчы паход у Заходнюю Беларусь і Заходнюю Украіну. Як толькі нашы насці перайшлі граніцу мужчыны, жанчыны і дзеці неслі насустрач кветкі, кідаліся

ў абдымкі камандзірам і байцам. У гарадах, мястэчках, вёсках і пасёлках былі ўстаноўлены аркі з прывітальнымі лозунгамі ў гонар Чырвонай Арміі і савецкай улады. А як урачыста і радасна сустракаў працоўны народ Латвіі, Літвы, Эстоніі і Бесарабіі з'яўленне на іх тэрыторыі часцей Чырвонай Арміі.

Ніколі ў жыцці не змеркнуць гераічныя подвігі, праяўленыя байцамі і камандзірамі ў барацьбе з белафінамі. У дзесяткаў тысяч воінаў грудзі ўпрыгожаны ордэнамі і медалямі. Сотні атрымалі званне Герояў Савецкага Саюза. Сярод іх многа лепшых сыноў і дачок беларускага народа. Яны ганарацца, што і на іх долю выпала вялікая чэсць абараняць ад белафінаў слаўны горад Леніна—калыбель Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Чырвоная Армія за годы Сталінскіх пяцігодак аснасцілася навейшай тэхнікай узбраення. З'явілася неабходнасць карэнным чынам перабудаваць практычныя вучэнні ў Чырвонай Арміі, а таксама і абаронную падрыхтоўку грамадзянскага насельніцтва.

Нарком Абароны тав. Тімашэнка на разборы тактычных заняткаў 70 стралковай дывізіі Ленінградскай Ваеннай Акругі сказаў: «Чырвоная Армія ўзброена першакласнай тэхнікай. Нашы людзі да канца адданы сваёй Радзіме. Але мы будзем перамагаць малай кроўю толькі тады, калі навучымся ўзорна ўладаць сваёй тэхнікай, прымяняць яе ў любых складаных умовах, калі нашы людзі будуць абвучаны майстэрству ваяваць».

Камандны састаў, байцы з поспехам выконваюць указанні партыі, урада і Наркома Абароны.

Яны па-большэвіцку авалодваюць навейшай баявой зброяй, наблізіўшы, штодзённую вучобу да баявой абстаноўкі.

У рэзультате перабудовы работы Асоавіяхіма дзейнасць яго значна ажывілася. Аднак напружаная міжнародная абстаноўка патрабуе ад кожнага рабочага, работніцы, калгасніцы, калгасніка, інтэлігента штодзённа авалодваць ваеннымі ведамі, нястомна ўмацоўваць магутнасць нашай Чырвонай Арміі, быць заўсёды гатовымі да абароны сваёй Радзімы.

Святкаванне гадавіны Чырвонай Арміі супадае ў гэтым годзе з знамянальнай датай. 15 лютага ў Маскве адкрываецца XVIII Усесаюзная канфэрэнцыя ВКП(б). Савецкі народ сустракае гэтыя падзеі ў жыцці вялікім вытворчым уздымам. Кожны працоўны добра сабе ўяўляе, што чым больш тавараў вытворчасці будзе выпушчана, чым лепш будуць падрыхтаваны калгасы да сяўбы, тым магутней будзе наша краіна, тым мацней будзе наша Чырвоная Армія.

Жанчыны беларускай рэспублікі, авалодвайце ваеннай справай. Вучыцеся вадзіць самалёты, метка страляць з вінтоўкі і кулямёта. Авалодвайце проціпаветранай і хімічнай абаронай, уступайце ў рады Чырвонага Крыжа, вывучайце санітарную справу. Смела авалодвайце лыжамі і спортам. Ператварыце нашы прадпрыемствы, калгасы і соўгасы ў непрыступную крэпасць абароны.

У дзень святкавання Чырвонай Арміі жанчыны нашай рэспублікі шлюць сваё палкае прывітанне байцам і камандзірам доблеснай гераічнай Чырвонай Арміі і Чырвонага Марскога Флота.

С. К. Тімашэнка, С. М. Будзёны і К. Е. Варашылаў (снежань 1920 г.) (Фото ТАСС).

Дні баявога жыцця

За 23 годы наша Чырвоная Армія стала лепшай арміяй свету на страх ворагам і на радасць працоўных усяго свету. Я шчасліва, што на маю долю выпала часць быць у яе радах і працаваць на адказным участку. Я з'яўляюся ваенным урачом трэцяга ранга.

Адразу пасля сканчэння Мінскага медыцынскага інстытута ў жніўні 1939 года я, як выдатніца вучобы, была прызначана ўрачом у адну з ваенных часцей. Прызвычайвацца да ўмоў армейскага жыцця мне прыйшлося ў абстаноўцы вайны і гэта з'явілася выдатнай школай.

17 верасня разам са сваёй часцю перайшла былою польскую граніцу. Я была сведкай тых незабыўных дзён, калі працоўныя былой Заходняй Беларусі сустракалі нашых байцоў і камандзіраў з распасцёртымі абдымкамі.

Жанчына—ваенурач! Якое вялікае здзіўленне выклікала гэта сярод жыхароў былой панскай Польшчы.

Адразу-ж пасля таго, як фінскія буржуазныя заправілы, падстракаемыя сваімі гаспадарамі з другіх капіталістычных краін, уцягнуліся ў вайну з Савецкім Саюзам, я была накіравана на фінскі фронт.

Наш санітарны батальён, у якім знаходзілася і я, следваў за часцямі. Урачоў-жанчын у батальёне было толькі дзве.—Паглядзім вашу адвагу, — жартавалі часам калегі-мужчыны. І прызнацца, у першы час было вельмі жудасна, асабліва па начах. Былі мы на Карэльскім перашэйку. Кругом густы лес, у якім толькі і чуеш свіст куль, разрывы снарадаў. Але хутка мы асвоіліся з абстаноўкай і забылі аб страху.

Працаваць прыходзілася вельмі многа, асабліва першы час. Па двое-трое сутак без сна і адпачынку. Аднак на стомленасць не скардзіліся. Мы ўсе—і ўрачы, і сёстры, і санітаркі гарэлі адным жаданнем: выратаваць у чым-бы та ні стала даверанае нам жыццё раненых байцоў і камандзіраў. Якім вялікім энтузіязмам заражалі нас раненыя! Як часта пасля аперацыі прыходзілася чуць такія сло-

вы:—Доктар, не трэба адпраўляць у шпіталь, пусціце ў часць. Мы яшчэ адпомсцім ненавісным ворагам за сваё раненне і за сваіх таварышоў.

Тав. Сігал.

Памятаю такі выпадак. Аднойчы пасля боя прывялі раненага байца з лыжнага батальёна. Яму трэба было ўдаліць асколак, які быў у ягадзіцы. Пасля таго, як я гэта зрабіла, мы сталі сябрамі. З якой сілай гэты таварыш рваўся назад у часць.

— Мы, — ганарыўся ён, — ваяем усёй сям'ёй. Разам са мной на фронце бацька-палкоўнік і брат-баец.

На фронце нам прыйшлося папнухаць пораху. Часта рабілі тэрміновыя аперацыі пад абстрэлам ворага. Аднойчы наш батальён, разведаны праціўнікам, пачала абстрэльваць берагавая артылерыя. Снарады рваліся ў ста метрах ад нас, асколкі пападалі ў палаткі. У батальёне была ўзнята баявая трывога, але на дапамогу нам падаспела наша часць пасля чаго праціўнік змоўк.

У вольны ад работы час мы стараліся жыць жыццём усёй краіны: рабілі лыжныя вылазкі,

вывучалі ваенную справу, читалі байцам газеты, вывучалі гісторыю партыі, выпускалі баявы лісток. Асабліва мне запамятаўся ўрачысты сход вечарам 8 сакавіка. Нас — перадавых жанчын камандаванне тады прэміравала.

Удзел у вайне з белафінамі астанецца адной з яркіх падзей майго жыцця. Гэтыя дні баявога жыцця ніколі не згладзяцца з памяці. Там, на фронце я была прынята ў кандыдаты партыі. Там за чэсную і самаадданую работу ўрад мяне ўзнагародзіў медаллю «За боевыя заслугі».

Цяпер я працую ў адным з корпусных шпіталей Заходняй Асобнай Ваеннай Акрэгі. Дзякуючы Сталінскай прадбачнасці наш Саюз не ўдзельнічае ў разгарнуўшайся сусветнай вайне. Аднак мы ведаем, што міжнародная абстаноўка паўна розных нечаканасцей. І калі вораг пасмее пасягнуць на нашу радзіму, я як і ўвесь савецкі народ гатова грудзмі, а калі патрэбна будзе і жыццём сваім, абараніць яе заваёвы.

М. Б. Сігал, ваенурач трэцяга ранга.

Тактычныя заняткі ў Н-скай часці Заходняй Асобнай Ваеннай Акрэгі.

На здымку: Чырвонаармеец В. Д. Панамароў на разведцы ў лесе.
(Фото БЕЛТА).

Калгас—крэпасць абароны

Наша ордэнаносная Беларусь спаборнічае на лепшую паста-ноўку масава-абароннай работы з Далёкім Усходам. Ініцыятарам гэтага спаборніцтва з'яўляецца дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, старшыня калгаса «Новае жыццё», Чаускага раёна, Ульяна Іванаўна Маханенка.

Асабліва добра разгортвалася масава-абаронная работа ў калгасе «Новае жыццё», дзе жыве і працуе тав. Маханенка. На агульным сходзе калгаснікаў аднадушна быў прынят дагавор з канкрэтнымі абавязаннямі, які і лёг у аснову ўсёй абароннай работы ў калгасе.

Дзесяткі заяў пачалі паступаць у асоавіяхімаўскую арганізацыю, у якіх калгасніцы, калгаснікі і вучні прасілі прыняць іх у члены Асоавіяхіма.

Вядучую ролю ў практычным ажыццяўленні ўзятых абавязанняў занялі камандзіры запаса. У калгасе былі арганізаваны два гурткі—стралковы і проціпаветранай і хімічнай абароны. Кіраўніком стралковага гуртка з'яўляецца былы ўдзельнік баёў з белафінамі, камандзір запаса тав. Гарбаценка.

Кіраўнік гуртка ўмела і цікава праводзіць заняткі. Ён з захапленнем расказвае, як Чырвоная Армія граміла белафінскіх бандытаў. Прыводзіць асобныя эпизоды з гэтых баёў, дзеяння часцей, падраздзяленняў і асобных байцоў. На гэтых прыкладах расказвае аб вайскавай тактыцы. Усё гэта яшчэ больш заахвочвае і натхняе членаў гуртка і павышае цікавасць да заняткаў.

У гэтым годзе члены стралковага гуртка абавязаліся да пачатку пасеўнай кампаніі прайсці праграму па падрыхтоўцы варашылаўскіх стралкоў. Замест двух разоў у тыдзень яны рашылі, пачынаючы з першага лютага, займацца чатыры разы ў тыдзень. Ужо пройдзена палова праграмы.

Гуртком проціпаветранай і хімічнай абароны кіруе камандзір запаса тав. Врублеўскі. Гурток наведвае 40 чалавек, з іх большасць жанчыны. Яны знаёмы ўжо з проціпаветраным, практыкаваліся яго адзяваць.

Рэгулярна наведваюць заняткі звеннявая калгаса Саша

Савельева, Марына Арлова. Яны з'яўляюцца стаханаўкамі ў калгасе і выдатнікамі ваеннай вучобы. Актыўныя ўдзельніцы гуртка Паша Бажкова і Лёня Васілеўская маюць па два абаронных значкі. Некаторыя калгаснікі набылі сабе ўласныя проціпаветраныя.

Асоавіяхімаўская арганізацыя калгаса мае вучэбныя вінтоўкі, гранаты, проціпаветраныя плакаты, фота-вітрыну, лозунгі, а таксама многа кніг на абаронную тэму. Па гэтых кнігах камандзіры гурткоў рыхтуюцца да заняткаў і з вялікай цікавасцю іх чытаюць калгаснікі.

Вялікую ўвагу масава-абароннай рабоце ўдзяляе старшыня калгаса, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР тав. Маханенка. Яна дапамагае ў абароннай рабоце не толькі ў сваім калгасе, але і ў раёне. Па ініцыятыве асоавіяхімаўскай арганізацыі калгаса «Новае жыццё» арганізуюцца выезды ў суседнія калгасы з мэтай дапамогі ў стварэнні асоавіяхімаўскіх арганізацый і наладжванні ваеннай вучобы калгаснікаў.

У калгасе праводзіцца вялікая работа па падрыхтоўцы дапрызыўнікаў. У мінулым годзе дапрызыўнікі, якія ўходзілі ў армію, усе мелі па тры

абаронных значкі. Цяпер яны ў сваіх пісьмах выносяць падзяку асоавіяхімаўцам, якія падрыхтавалі іх для арміі.

Калгаснікі вырошчваюць для Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі лепшых прыгожых каней. Догляд за імі даручан актыўнаму члену Савета Асоавіяхіма Сямёну Барашкову. Коні гэтыя маюць вышэйсярэднюю упітанасць.

Членамі Асоавіяхіма былі арганізаваны два пешых пераходы ў проціпаветраных на тры і пяць кілометраў. Удзельнікі пераходаў паказалі сваю вынослівасць, стойкасць і падрыхтаванасць да ваеннай службы.

Калгас «Новае жыццё» паказвае ўзоры ў правядзенні масавай абароннай работы. За 1940 год арганізацыя Асоавіяхіма вырасла на 24 чалавека. Падрыхтавана 25 значкістаў проціпаветранай і хімічнай абароны і 15 варашылаўскіх стралкоў.

Цэнтральны Совет Асоавіяхіма БССР выдзеліў для паказа на ўсесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы ў 1941 годзе ў Маскве калгас «Новае жыццё». Чатыры члена Асоавіяхіма залічаны кандыдатамі на выстаўку.

А. Фёдарова.

г. Чаусы.

Заклучны прагляд закончанага скульптурнага партрэта палітрука Героя Савецкага Саюза С. М. Жолаба. Партрэт адпраўлен у Маскву на ўсесаюзную выстаўку «Абарона СССР».

На здымку: Каля скульптуры заслужаны дзеяч мастацтваў БССР А. М. Бразер і Сцяпан Міхайлавіч Жолаб.

Фото І. Вірса (БЕЛТА).

Авалодаць санітарнымі ведамі

За апошнія два годы таварыства Чырвонага Крыжа, вызваленае рашэннем урада СССР ад неўласцівых яму функцый (цырульні, майстэрні, гандлёва-камерцыйная дзейнасць) правяло вялікую работу па стварэнню пярвічных арганізацый, уцягненню новых дзесяткаў тысяч чалавек у члены таварыства, падрыхтоўцы масавых санітарна-абаронных кадраў па нормах Гатоў да санітарнай абароны, арганізацыі санітарных пастоў, фарміраванню санітарных дружын і разгортванню сеткі курсаў па падрыхтоўцы медсясцёр запаса. Дастаткова сказаць, што за адзін 1940 год колькасць пярвічных арганізацый Чырвонага Крыжа павялічылася ўдвая—з 3000 да 6000. На здачу норм ГСА і БГСА падрыхтавана звыш 175000 чалавек. Неабходна падкрэсліць, што ва ўсёй санітарна-абароннай рабоце таварыства Чырвонага Крыжа самы актыўны ўдзел прымаюць нашы жанчыны.

Сакратар пярвічнай арганізацыі Бабруйскай фельчарскай школы Эйзенграуд Аліса Антоўна, з'яўляецца гарачым патрыётам санітарна-абароннай работы. Яна сваім штодзённым кіраўніцтвам, дапамогай і пародай забяспечыла, што пярвічная арганізацыя Чырвонага Крыжа школы ўцягнула ў члены таварыства ўсіх 614 слухачоў, настаўнікаў і абслугоўваючага персанала; падрыхтавала на ГСА першай ступені—614 чалавек, на ГСА другой ступені—570 чалавек; зацверджаны донарамі—180 чалавек, план членскіх узносаў выканан на 103 процанта. Пры школе сфарміравана з навучаючыхся аб'ектовай санітарная дружина (камандзір дружны — выдатніца вучобы тав. Кастрыцкая Валенціна) у саставе 70 чалавек, з іх усе значкісты ГСА другой ступені. Акрамя гэтага ў часе летніх канікул вучні школы рыхтавалі ў калгасах значкістаў. Напрыклад старшыня пярвічнай арганізацыі Чырвонага Крыжа тав. Жэўлаўкоў Александр падрыхтаваў у калгасе 48 значкістаў.

Не адстае ад Эйзенграуд і старшыня пярвічнай арганізацыі домаўпраўлення № 19—20 (г. Бабруйск) хатняя гаспадыня

тав. Эпштэйн Оля Юдэлеўна, маці двух дзяцей, якая працуе ў Чырвоным Крыжы з 1937 года. Тав. Эпштэйн уцягнула ўсіх хатніх гаспадынь свайго домаўпраўлення ў члены таварыства, забяспечыла здачу імі норм на ГСА, стварыла санітарны пост. Прэзідыум Цэнтральнага Камітэта Чырвонага Крыжа БССР прадставіў тт. Эйзенграуд, Кастрыцкую і Эпштэйн да ўзнагароды граматай «Отличнику санитарной обороны СССР».

Такіх выдатных патрыётак, якія прымаюць самы гарачы ўдзел у рабоце таварыства Чырвонага Крыжа па ўмацаванню санітарнай абароны нашай вялікай сацыялістычнай радзімы, наша таварыства налічвае сотні, і імёны іх з кожным днём памнажаюцца.

Быць членам таварыства Чырвонага Крыжа, акуратна ўплачваць членскія ўносы і прымаць удзел у грамадскім жыцці пярвічнай арганізацыі—гэта яшчэ не значыць быць гатовым да санітарнай абароны. Для гэтага патрабуецца здаць нормы на Значок «Гатоў да санітарнай абароны» па другому профілю для атрымання ведаў і практычных навыкаў па догляду за раненымі, параженымі атручваючымі вясчэствамі і хворымі. Падрыхтоўка па гэтаму профілю прадугледжвае абавязковую практыку ў лекавай установе. Кожная жанчына павінна

На тактычных занятках Н-скай часці Заходняй Асобнай Ваеннай Акругі. На здымку: Абарона бронемашыны, якая пацярпела «аварыю». На пярэднім плане механік-вадзіцель В. В. Чуб. Фото (БЕЛТА).

здаць нормы на значок Гатоў да санітарнай абароны па другому профілю. Выкананне гэтай задачы будзе з'яўляцца буйным шагом уперад у галіне авалодання ведамі санітарнай культуры.

Па БССР маецца звыш 3 тысяч санітарных пастоў. У мінулагадніх вучэннях меснай проціпаветранай абароны санітарныя пасты прымалі самы актыўны ўдзел па аказанню дапамогі «раненым і хворым», за што атрымалі ад камандвання добрую ацэнку.

Імёны начальнікаў перадавых санітарных пастоў тт. Шульман (Гомель), Багалюбава (Мінск), Рубіна (Бабруйск), Ламікова (Лепель), дабіўшыся лепшых рэзультатаў у рэспубліканскіх спаборніцтвах — ведаюць усе арганізацыі нашага таварыства і па іх паказчыках раўняюцца ў сваёй рабоце.

Перад санітарнымі дружинамі стаіць задача падрыхтаваць памочніц медыцынскіх сясцёр для работы ў ваенна-лекавых установах па догляду за раненымі і хворымі і для скарыстання дружны ва ўмовах меснай проціпаветранай абароны. Выдатны пачын у арганізацыі санітарных дружын зроблен Кагановіцкім райкомам ЛКСМБ (горад Мінск), пры якім арганізавана раённая санітарная дружина з ліку дзяўчат-сакратароў комсамольскіх камітэтаў. Гэты выдатны пачын павінен знайсці гарачы водгук сярод дзяўчат усёй Беларусі.

У гэтым годзе спаўняецца 20 год з дня арганізацыі таварыства Чырвонага Крыжа БССР. За гэты перыяд арганізацыямі Чырвонага Крыжа БССР многа зроблена як у галіне санітарна-асветнай работы, а таксама і па падрыхтоўцы санітарна-абаронных кадраў. Прадстаіць яшчэ зрабіць вельмі многа, каб выканаць задачы, пастаўленыя перад намі партыяй і ўрадам. Няма сумнення, што задачы павышэння санітарных ведаў і культуры і санітарнай абароны нашай краіны будуць паспяхова выкананы пры самым актыўным удзеле мільённых мас савецкіх патрыётак.

І. Тэсельман, старшыня ЦК таварыства Чырвонага Крыжа БССР.

Вучоба і работа жон камандзіраў

Вялікую грамадска-карысную работу праводзяць баявыя падругі—жонкі камандзіраў у часцях і дамах Чырвонай Арміі. Яны ўпрыгожваюць ленінскія куткі, клубы, інтэрнаты, ствараюць утульнасць для байцоў. Не адна сотня навалачак, пакрывал, накідак, насавых хустачак, каўняроў зроблена рукамі баявых падруг.

Для жонак камандзіраў арганізаваны курсы, гурткі, у якіх яны набываюць веды і спецыяльнасці. На курсах тэлеграфістаў яны вывучаюць тэлеграфію, рускую мову, службу сувязі. Па сканчэнні курсаў баявыя падругі змогуць самастойна працаваць на вузлах сувязі. Жонкі камандзіраў Качурава і Петрыла дабіліся выдатных поспехаў у вучобе.

Тысячы жонак камандзіраў авалодваюць тэорыяй большэвізма, вывучаюць «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)», наведваюць лекцыі, даклады, тэарэтычныя субсядаванні, кансультацыі і школы. Вялікую дапамогу вывучаючым гісторыю партыі аказваюць партыйныя арганізацыі ваенных часцей.

Пры Гомельскім ДOME Чырвонай Арміі працавалі паўтарагадовыя курсы медсясцёр. Нядаўна адбыўся іх выпуск. Усе жонкі, скончыўшыя курсы, будуць працаваць па спецыяльнасці.

Баявыя падругі павышаюць свой агульна-адукацыйны ўзровень. Для іх адведзены спецыяльныя класы, падобраны вопытныя выкладчыкі. Вучацца яны пяць разоў у тыдзень па праграме сярэдняй школы. На выдатна займаюцца Скараворава, Логінава. Логінава і Свірыдава былі зусім непісьменнымі, а зараз вучацца ў другім класе.

Адна з старэйшых лыжніц БССР—выкладчыца фізкультуры ў Віцебскім ветэрынарным інстытуце Т.Н. Рудзіцына. У рэспубліканскіх спаборніцтвах вузаў і тэхнікумаў па лыжнаму спорту яна—пераможца на дыстанцыю ў 10 кілометраў.

Фото К. Якубовіча (БЕЛТА).

Пры Дамах Чырвонай Арміі працуюць курсы замежных моў—англійскай і нямецкай. Для слухачоў праводзяцца палітінфармацыі і гутаркі на розныя тэмы. Праведзены гутаркі аб камуністычным выхаванні, аб паходжанні рэлігіі і на міжнародныя тэмы. У інтэрнатах часта бываюць літаратурныя вечары і вечары самадзейнасці. Урачы чытаюць лекцыі аб дзіцячых хваробах.

Шырока разгорнута мастацкая самадзейнасць пры Гомельскім ДOME Чырвонай Арміі. Тав. Сафонава арганізавала жаночы хор і танцавальны гурток. Добра пастаўлена абаронная работа сярод жонак камандзіраў і членаў іх сямей. Усёй гэтай работай кіруе інструктар тав. Скарнякова. Членаў Асоавіяхіма налічваецца 250 чалавек, значкістаў гатоў да санітарнай абароны—286 чалавек, здаўшых нормы на значок проціпаветранай і хімічнай абароны 179 чалавек, таксама многа варашылаўскіх стралкоў.

У мінулым годзе былі праведзены чатыры стралковых спаборніцтваў, у якіх удзельнічала 350 чалавек.

Словы—баявая падруга гучаць горда. Гэтыя словы сваёй дзейнасцю апраўдваюць жоны камандзіраў, яны ўмацоўваюць сваю баявую і палітычную падрыхтоўку.

Гусева.

ЗА ЛЕПШЫЯ ПАКАЗЧЫКІ АБОРОННОЙ РАБОТЫ

Ужо тры года я працую начальнікам групы самаабароны. У нашай групе займаецца каля 30 жанчын—хатніх гаспадынь. Сярод іх рэгулярна праводзіцца тэарэтычная і практычная вучоба.

На працягу ўсяго часу наша група некалькі разоў праводзіла паказальныя заняткі, як трэба ліквідаваць рэшткі паветранага нападу і як працаваць у камбініраваным ачагу паражэння. За добрае правядзенне гэтых заняткаў нашай групе вынесена падзяка.

Цяпер таксама мы рыхтуемся да паказальных вучэнняў. Мэта нашых вучэнняў наступная: паказаць насельніцтву як групы самаабароны павінны працаваць, пачынаючы з увядзення пагра-

жаючага становішча і канчаючы сігналам «адбой».

Асабліва актыўны ўдзел у рабоце групы самаабароны прымаюць лепшыя камандзіры і байцы: камандзір хімічнага звяна Марыя Каланіцкая, камандзір звяна сувязі Мера Грынглоз, камандзір санітарнага звяна Левітас, байцы Рахіль Чэрчэс і многа другіх.

На працягу некалькіх год я з'яўляюся членам гарадскога Савета Асоавіяхіма і грамадскім інструктарам. Падрыхтавала 45 значкістаў проціпаветранай і хімічнай абароны першай ступені. Кантрольнае заданне па падрыхтоўцы значкістаў выканала на 100 процантаў. Запазычанасці па членскіх узносах няма.

Па даручэнню гарадскога Савета праводзіла праверку работы Варашылаўскага і Кагановіцкага райсоветаў Асоавіяхіма і групы самаабароны ў школе № 6.

За актыўную работу па проціпаветранай і хімічнай абароне ў 1939 годзе Цэнтральны Совет Асоавіяхіма ўзнагародзіў мяне граматай, а ў 1940 годзе Мінскі абласны Совет Асоавіяхіма ўзнагародзіў граматай і значком актывіста.

Я прыкладу яшчэ больш сіл і энергіі на правядзенне абароннай работы. Буду працаваць на карысць нашай соцыялістычнай бацькаўшчыны.

М. Гурэвіч, начальнік групы самаабароны.

Мінск.

ВЫДАТНЫ ЧАЛАВЕК

27 лютага спаўняецца два года з дня смерці Надзежды Канстанцінаўны Крупскай.

Імя Надзежды Канстанцінаўны блізка і дорага савецкаму народу, для блага якога яна аддала ўсё сваё выдатнае жыццё. Выхоўваючыся ў рэволюцыйным асяроддзі Надзежда Канстанцінаўна, будучы яшчэ маладой дзяўчынай зразумела, што капіталізм душыць людзей, што адзіна правільным шляхам звяржэння яго і ўстанаўлення новага жыцця з'яўляецца шлях, указаны Марксам.

І яна прагна вывучае марксізм. «Марксізм,—пісала Н. К. Крупская,—даў мне велізарнейшае шчасце, якога толькі можа жадаць чалавек: веданне, куды трэба ісці, спакойную ўпэўненасць у канечным ісходзе справы, з якой звязала сваё жыццё».

Надзежда Канстанцінаўна выдатна спалучала вывучэнне рэволюцыйнай тэорыі з практычнай работай у масах. Каб цясней звязацца з рабочым класам, яна ў 1891 годзе пачала працаваць у вячэрняй васкрэснай школе, якую наведвалі многія рабочыя. У гэтай школе рабочых вучылі не толькі грамаце, у ёй была шырока разгорнута прапаганда рэволюцыйных ідэй.

У 1893 годзе ў Пецярбург прыехаў Владзімір Ільіч Ленін. Хутка ён з'яднаў разрозненыя марксісцкія гурткі ў «Саюз барацьбы за вызваленне рабочага класа». У рабоце гэтага саюза Надзежда Канстанцінаўна прыняла самы актыўны ўдзел. Яна, перапрацуўшыся работніцай, хадзіла ў рабочыя казармы, вывучала быт рабочых, збірала матэрыял, які скарыстоўваўся для лістовак, пракламацый.

За рэволюцыйную дзейнасць у жніўні 1896 года Надзежда Канстанцінаўна была арыштавана і пасля сямі месяцаў адзіночнага зняволення прыгаворана да высылкі ў Уфійскую губерню. З вялікай цяжкасцю ўдаецца ёй выхлупаць дазвол адбываць ссылку ў сяле Шушынскім, дзе тады адбываў ссылку Владзімір Ільіч.

У сваёй аўтабіяграфіі Надзежда Канстанцінаўна Крупская пісала: «У ссылцы я выйшла замуж за Владзіміра Ільіча. З таго часу маё жыццё ішло следам за яго жыццём, я дапамагала яму ў рабоце, чым і як магла». Ва ўсе годы—і ў ссылцы і ў падполлі, і ў эміграцыі і пасля перамогі Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі Надзежда Канстанцінаўна была лепшым другам і верным памочнікам Владзіміра Ільіча. Разам з ім яна прарабіла велізарнейшую работу па стварэнню большэвіцкай партыі, па ўмацаванню сувязі з масамі, па барацьбе з усякімі здраднікамі.

Усюды—і на рабоце сакратара рэдакцыі большэвіцкай «Іскры», «Вперед» і «Пролетарый», і на пасту сакратара ЦК нашай партыі яна мужна вяла падпольную работу. Яна сустракалася асабіста і арганізавала сустрэчы з Владзімірам Ільічом многіх партыйных работнікаў, забяспеч-

вала партыйныя арганізацыі падпольнай літаратурай, звязвалася з партыйнымі камітэтамі.

Многа неймаверных цяжкасцей прыйшлося перажыць Владзіміру Ільічу і Надзежде Канстанцінаўне ў царскі час, але тав. Крупская заўсёды старалася стварыць такую абстаноўку, каб Владзімір Ільіч мог найлепш працаваць. «Пасяліліся мы пасля прыезда ў рабочай нямецкай сям'і—у Мюнхене,—у іх была вялікая сям'я—чалавек 6,—успамінае Надзежда Канстанці-

Н. К. Крупская.

наўна.—Усе жылі ў маленькім пакойчыку, але чыстата была страшэнная, дзецішкі хадзілі чысценькія, ветлівыя. Я рашыла, што трэба перавесці Владзіміра Ільіча на хатняе харчаванне, завяла страпню. Гатавала на гаспадарскай кухні, але падрыхтоўваць усё патрэбна было ў сябе ў пакоі. Старалася як можна менш грымець, так як у гэты час Владзімір Ільіч пачаў ужо пісаць «Что делать?».

На працягу ўсёй сваёй рэволюцыйнай дзейнасці Надзежда Канстанцінаўна ўдзяляла выключна вялікае значэнне пытанню разневальнення працоўных жанчын. Яшчэ ў ссылцы ў сяле Шушынскім яна напісала кнігу

аб становішчы работніц у Расіі. У ёй яна паказала, якім цяжкім было жыццё работніц пры царызме і што трэба зрабіць, каб у корані яго па лепшыць.

Надзежда Канстанцінаўна была шчаслівай, што дажыла да такіх дзён, калі пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна жанчыны сталі актыўнымі будаўнікамі соцыялізма.

Пасля перамогі Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі партыя даручыла тав. Крупскай работу на фронце асветы. Яна была прызначана членам калегіі Наркамасветы і ў апошнія годы працавала на пасту намесніка наркома. Колькі сіл і энергіі аддала яна справе народнай асветы.

Асабліва чулівай была дружба Надзежды Канстанцінаўны з дзецьмі. Яна любіла іх вялікай адкрытай душой і яны адказвалі такой-жа вялізарнай любоўю.

Надзежда Канстанцінаўна была і астаецца ўзорам чароўнага чалавека, змагара за справу вызвалення працоўных усяго свету з-пад іга капіталізма. Яна была чалавекам велізарнай сілы волі. У цяжкія дні ўтраты Владзіміра Ільіча з трыбуны II З'езда Саветаў яна заклікала: «Таварышы комуністы, вышэй узнімайце дарагі Леніну сцяг, сцяг комунізма!» Яна сама да апошніх дзён свайго жыцця высока несла ўперад сцяг Леніна—Сталіна.

За выдатныя заслугі перад краінай Надзежда Канстанцінаўна была ўзнагароджана ордэнамі Леніна і Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Светлы вобраз Надзежды Канстанцінаўны Крупскай доўгія і доўгія годы будзе жыць у сэрцах працоўных усяго свету.

На высокіх узгорках па абодвух берагах паўнаводнай Заходняй Дзвіны і яе прытокаў — Віцьбы і Лучосы размешчан горад Віцебск.

Горад мае амаль тысячагадовую гісторыю. Ужо ў XII веку Віцебск быў буйным гандлёвым цэнтрам Полацкага княства.

У часе вайны з Напалеонам у 1812 годзе Віцебск быў тым пунктам, дзе французская армія разлічвала на адпачынак. «Я тут спынюся, — гаварыў Напалеон, — азнаёмлюся з мясцовасцю, злучу карпусы маёй арміі, дам ёй адпачыць і ствару Польшчу. Ваенныя дзеянні кампаніі 1812 года скончаны, будучы год скончыць астатняе».

Але мары Напалеона не ажыццявіліся. Яму прышлося ганебна бегчы. Горад моцна пакутваў і быў разбуран.

У 1866—68 годзе праз Віцебск былі пракладзены дзве чыгункі — Дзвінска-Віцебская і Рыга-Арлоўская. Але горад рос павольна. У дарэволюцыйным рамесніцка-саматужным Віцебску налічвалася каля 90 дробных прадпрыемстваў з адсталым абсталяваннем пры агульнай колькасці рабочых у 2607 чалавек.

На ўтрыманне навучальных устаноў ва ўсёй губерні ў 1914 годзе было выдаткавана 77 725 рублёў, а на ўтрыманне чыноў гарадской паліцыі было выдаткавана ў тым жа годзе 165 087 рублёў. Незадоўга да першай імперыялістычнай вайны у дакладной запісцы гарадской думы губернатару было сказана: «Ажыццяўленне ўсеагульнага абавязковага навучання ў горадзе Віцебску магчыма толькі ў канцы першай паловы гэтага стагоддзя, а ў вёсцы — к канцу таго стагоддзя». Такімі «тэмпамі» прасоўвалася народная асвета ў Віцебску.

У 1898 годзе ў Віцебску з'явіўся трамвай. 15 бельгійскіх вузкакалейных вагонаў, якія віцябляне называлі «чарапахамі», перавозілі ў год каля 250 тысяч чалавек. Агульная даўжыня трамвайнай лініі тады складала 6 кілометраў — па Больнічнай вуліцы і нязначная лінія па Гогалеўскай вуліцы. Па цэнтральных вуліцах, дзе пражывала буржуазія, праходзіў вадаправод. Рабочыя-ж вымушаны былі карыстацца вадой з ракі ці калодзежаў,

Індустрыяльны горад

якія былі расаднікамі розных эпідэмічных захворванняў.

Замест школ і больніц будаваліся цэрквы і сінагогі, а ў рэстаранах і кафе п'янствавалі «бацькі горада» разам з віцебскім губернатарам — баронам Герцаў-фон Флотавым, які ў 1910 годзе «трагічна» загінуў у прыбіральні ў п'яным выглядзе.

У Кастрычніцкія дні 1917 года роля Віцебска была велізарнай. Большэвікі Віцебска затрымалі перасоўванне войск, пасланных на дапамогу Керэнскаму ў Петраград. У 1919 годзе на тэрыторыі Віцебскай губерні ішлі баі з белапольскімі войскамі. Віцебск пасылаў сваіх лепшых сыноў і дачок на фронт, на барацьбу з бандытызмам, на барацьбу з разрухай, а пазней — на гаспадарчае і культурнае будаўніцтва нашай вялікай краіны.

* * *

Совецкі Віцебск — цэнтр ільнаводных абласцей БССР. Лён — гэта «паўночны шоўк», гэта адна з важ-

нейшых тэхнічных культур ордэна-носнай БССР. Лён неабходны не толькі як сыравіна для тэкстыльных вырабаў, але таксама і для абароны. Віцебск — буйны цэнтр ільнапрадзільнай, трыкатажнай тэкстыльнай прамысловасці рэспублікі.

Яшчэ ў годы грамадзянскай вайны большэвікі арганізавалі ў Віцебску першую панчошную фабрыку, якая носіць цяпер імя слаўнай рэвалюцыянеркі Клары Цэткін. Для фабрыкі было адведзена памяшканне былога «дваранскага сабрання». 22 годзі назад гэта была невялікая майстэрня на 80 чалавек.

Цяпер тут велізарная механізаваная фабрыка, якая выпускае на мільёны рублёў прадукцыі. За двое сутак фабрыка выпускае столькі панчоў, колькі яна выпускала за ўвесь 1919 год. А памяшканне былога «дваранскага сабрання» з'яўляецца толькі адным з цэхаў фабрыкі.

Манастыр і пустыр. Так каротка можна было характарызаваць ста-

Агульны выгляд швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыя».

Горад Віцебск

рую Маркаўшчыну — віцебскую ўскраіну. Сёння яна называецца Пролетарскай слабадой. Яе тэрыторыя пакрыта густой сеткай фабрык і заводаў: фанерны завод імені «Звязды», нанова рэканструіраваная ільнопрадзільная фабрыка імені Кагановіча, маслазавод, лесазавод імені «Правды», фабрыка гнутай мэблі. Сярод іх уся з шкла і бетона фабрыка-палац «КІМ». У светлых і прасторных яе цэхах размешчаны навейшыя машыны і станкі, зробленыя савецкімі людзьмі з савецкай сталі, на савецкіх прадпрыемствах.

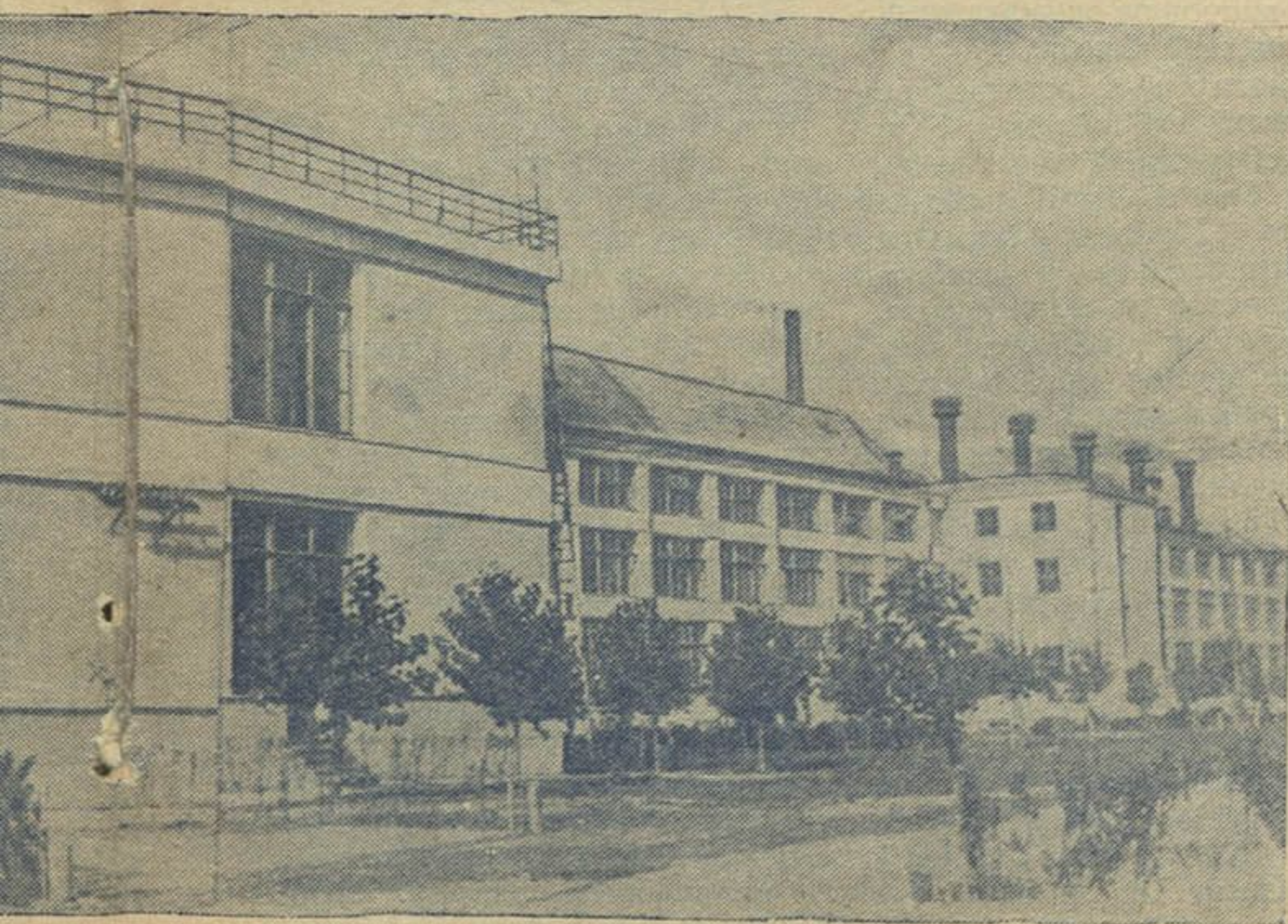
Панчошна-трыкатажная фабрыка «КІМ» займае віднае месца сярод трыкатажных прадпрыемстваў Саюза. Дзесяткі мільёнаў панчохаў, мільёны штук бялізны, сотні тысяч штук верхняга трыкатажа яна дае штогод савецкаму спажыву. На гэтай фабрыцы працуе многа жанчын. Дырэктарам фабрыкі з'яў-

ляецца былая работніца, добры арганізатар тав. Ханіна.

На процілеглым канцы горада ўзвышаюцца прасторныя цэхі—дзецішча Першай Сталінскай Пяцігодкі—фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі». Там-жа знаходзіцца і завод іголак. Мільёны штук патэфонных іголак, швейна-ручных і рыбалоўных кручкоў розных размераў выпускае гэты новы завод.

Там, дзе была саматужная майстэрня, вырасла пераабсталяваная акулярная фабрыка. Яна выпускае тэатральныя біноклі, аправу для акуляраў, розныя акуляры па тэхніцы небяспекі. Пры фабрыцы ёсць душ, сталовая, пакой адпачынку, інтэрнаты.

Сёння соцыялістычная прамысловасць горада выпускае прадукцыі ў 102 разы больш, чым усе прадпрыемствы дарэволюцыйнага Віцебска.

«Сцяг індустрыялізацыі» ў горадзе Віцебску.

Рэпрадукцыя (Фотахроніка БЕЛТА).

За годы рэвалюцыі ператварыўся горад. Даўжыня яго вуліц 172 кілометры. Фабрыкі і заводы абраслі пасёлкамі. Рад вуліц ператворан у шырокія праспекты. Па ўсіх напрамках многалюдны горад перарэзан шырокапольнымі трамвайнымі шляхамі, даўжыня якіх 32 кілометры. Няспынна імчацца па гораду грузавыя і легкавыя машыны.

Вырас Віцебск і ў культурных адносінах. Акрамя 43 пачатковых, няпоўных сярэдніх і сярэдніх школ, у горадзе ёсць 15 сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, 4 вышэйшыя навучальныя ўстановы. З арганізацыяй у Віцебску медыцынскага інстытута звязана стварэнне новых клінік і прыезд відных прафесараў на пастаянную работу.

Насельніцтва многалюднага горада абслугоўваецца 9 больніцамі, 30 поліклінікамі і амбулаторыямі, 14 пунктамі аховы здароўя на прадпрыемствах.

У горадзе 32 клубы, 4 музеі, 3 кінатэатры і 2 тэатры. У 92 бібліятэках звыш 1 мільёна кніг. Штодзённа выходзіць газета «Віцебскі пролетарый», выпускаецца 12 многатыражак і сотні насценных газет.

Шырокай сеткай дзіцячых устаноў пакрыўся Віцебск за годы Сталінскіх пяцігодак. У горадзе ёсць 56 дзіцячых садоў, якія выхоўваюць каля 5 тысяч дзяцей, 28 ясляў, якія абслугоўваюць каля 3 тысяч дзяцей. Яслі і дзіцячыя сады ў большасці знаходзяцца пры прадпрыемствах у новых, светлых і прыгожых будынках.

Няма ўжо старога і бруднага Віцебска, горада п'янства і распусты буржуазіі, горада цяжкага і цёмнага жыцця працоўных. У жорсткай рэвалюцыйнай барацьбе працоўныя Віцебска заваявалі шчаслівае жыццё. Пралітая кроў не прапала дарэмна. І сёння Віцебск можа ганарыцца сваёй прамысловасцю, ростам культуры, сваімі кадрамі. Горад расце хутка і ўпэўнена. Ён прыгожы сёння, але яшчэ лепшы сваім заўтрашнім днём.

Б. Ліберман.

ПАТРЫЁТКІ

У гэтыя дні вытворчыя будні панчошнага цэха Віцебскай трыкатажнай фабрыкі імені Клары Цэткін напоўніліся новым зместам. Гэта адчуваецца ва ўсім: у імклівым бегу машын, чоткім руху людзей, няспынна ўзрастаючай прадукцыі. Думкі ўсяго калектыва накіраваны да адной мэты: як можна лепш і дастойней сустрэць знамянальную дату ў жыцці краіны і народа—дзень

Тав. Рэйман.

адкрыцця XVIII Усесаюзнай партыйнай канферэнцыі.

Лідзія Вараб'ева выклікала на соцспарніцтва Геню Рэйман. Гэтых маладых панчошніц ужо даўно зблізіла дружная стаханаўская работа. Абедзве яны працуюць на адных і тых-жа аўтаматах «Ідэал». Першая ў змене «А», другая ў змене «Б». Абедзве абслугоўваюць павялічаную зону — 5 аўтаматаў і даюць высокую якасць працы.

Знамянальную падзею, якая адбываецца ў нашай краіне, савецкі народ заўсёды сустракае новымі вытворчымі поспехамі. Гэта ўжо ўвайшло ў звычай. У гэтым ярка праяўляецца пачуццё гарачага патрыятызма народа да сваёй любімай радзімы. І Лідзія Вараб'ева са сваёй сяброўкай Геняй Рэйман, у снежны мінулага года, у адказ на пастанову ЦК ВКП(б) аб скліканні XVIII партыйнай канферэнцыі ўстанавілі новы ўсесаюзны рэ-

корд. Яны звязалі за змену па 400 пар мужчынскіх наскоў 69 артыкула, 11 размера. Такой высокай прадукцыйнасці працы не ведала ні адно панчошнае прадпрыемства Саюза.

Вестка аб гэтай вялікай вытворчай перамозе абляцела панчошна-трыкатажныя прадпрыемствы краіны. Хутка аднак стала вядома, што ленінградскія панчошніцы таксама набліжаюцца да такой-жа рэкорднай выпрацоўкі. Жадаючы ў чым-бы та ні стала ўтрымаць пяршынства, Вараб'ева і Рэйман праз некалькі дзён давалі выпуск наскоў да 420 пар.

Дабіцца такой-жа высокай прадукцыйнасці працы паставіла сваёй задачай знатная стаханаўка Віцебскай панчошна-трыкатажнай фабрыкі «КІМ», ордэнаносец Ольга Пучкова. І 27 студзеня гэтага года тав. Пучкова выпусціла за змену 440 пар наскоў. Але ў тую-ж начную змену Рэйман дала такую-ж выпрацоўку.

Гэта быў па ліку трэці ўсесаюзны рэкорд, устаноўлены Віцебскімі панчошніцамі. Соцыялістычнае спаборніцтва прыняло яшчэ больш шырокі размах. Хто заваюе пяршынства? За кім астанецца перамога?—Гэта хвалявала ўсіх. За работай спаборнічаючых сачылі многія калектывы панчошна-трыкатажных прадпрыемстваў Саюза.

І перамога ўсё-ж асталася за неразлучнымі сяброўкамі. Гэта было 30 студзеня. У гэты дзень работа ў Гені і Лідзіі асабліва спорылася. Гарачае імкненне выйсці пераможцам у спаборніцтве надавала ім свежыя сілы. Кожная секунда рабочага часу была загружана да адказу. У канцы рабочага дня на дошцы спаборніцтваў красаваліся выдатныя лічбы:

Геня Рэйман—480 пар.

Лідзія Вараб'ева—470 пар.

Устаноўлен новы ўсесаюзны рэкорд, пакуль яшчэ нікім не перакрыты.

Характэрная дэталі. Вараб'ева і Рэйман працуюць на вязальных машынах «Ідэал» 14 класа. Гэтыя машыны паступілі на фабрыку ў 1928 годзе. І тады ў прыкладзеным да іх пашпарце значылася: прадзельная хуткасць 220 абаротаў у мінуту.

Але ці-ж існуе для стаханаў-

цаў які-небудзь прадзел? Ужо даўно адышла ў мінулае «прадзельная» хуткасць панчошных аўтаматаў. У работу машын стаханаўцы ўнеслі свае істотныя карэктывы. Рэйман і Вараб'ева сёння абслугоўваюць тых-жа аўтаматаў, якія былі атрыманы ў 1928 годзе, але хуткасць іх вызначаецца ўжо ў 360—370 абаротаў у мінуту. Сёння, праўда, гэта самыя высокія хуткасці,

Тав. Вараб'ева.

якіх не ведае ні адно панчошнае прадпрыемства краіны.

Павелічэнне хуткасцей машын—вялікая і адказная справа. Яна з'явілася рэзультатам цеснага садружства стаханаўцаў з інжынерна-тэхнічным персоналам. Запраўка машын без грузікаў, аўтаматычнае выраўніванне іголак, аўтаматычны пад'ём ярма і пуск машыны—усё гэта навіны, унесеныя ў вязальныя аўтаматы «Ідэал», павялічыўшыя іх прадукцыйнасць больш чым у два разы. На гэтым адказным участку работы нямала патрудзіліся старшы майстар цэха тав. Звонкін, зменныя майстры тт. Гантвергер, Лазерсон і іншыя.

Стаханаўскі рух нарадзіў зусім новы рабочы маршрут, новыя прыёмы, аснованыя на строга прадуманым разліку. Люба паглядзець на работу гэтых двух праслаўленых, таленавітых майстраў высокай прадукцыйнасці

працы — Рэйман і Вараб'ёвай. У адрозненне ад другіх панчошніц, якія звычайна робяць накідку ласціка на грабёнкі з паследуючай зароботкай машын, Лідзія і Геня накідку ласціка чарадуюць з зароботкай машын. Гэта значна скарачае лішнія пераходы і дае ім магчымасць на многа эканоміць машынны час.

Выпрацаваныя стаханаўскія прыёмы ў сваю чаргу дазваляюць ім скараціць час на выкананне асноўных аперацый. Накідку ласціка Вараб'ёва і Рэйман робяць за 17—18 секунд, замест 30 секунд па норме. На зароботку кожнай машыны ў іх ухадзіць 5—6 секунд. Норма-ж прадугледжвае 17,2 секунды.

Рэкордная выпрацоўка тт. Рэйман і Вараб'ёвай з'явілася яркай жывой агітацыяй аб павышэнні прадукцыйнасці працы астатніх панчошніц.

За 80 пар наскоў з кожнай машыны — гэты баявы лозунг стаў праграмай дзеянняў усяго калектыва панчошнага цэха.

Ужо зараз стаханаўкі тт. Плюшчык, Чэпик, Мядзведзева і іншыя, абслугоўваючы па 4 машыны, выпрацоўваюць з кожнай машыны па 82—85 пар наскоў.

— Уважліва сочачы за работай рэкардсменкі т. Рэйман, — заявіла цэхавай адміністрацыі тав. Плюшчык, — я ўпэўнілася, што таксама змагу абслугоўваць пяць вязальных машын. Прашу задаволіць маю просьбу.

Замацаваўшы дасягнутыя поспехі, выпускаючы штодзённа па 470 пар высокакасных наскоў Вараб'ёва і Рэйман прадаўжаюць паміж сабой спаборнічаць. У сваёй высокапрадукцыйнай рабоце сяброўкі кіруюцца адным: гарачай любоўю да сваёй радзімы.

... Муж Вараб'ёвай загінуў у баях з белафінамі, геройскі абараняючы сваю радзіму. І Лідзія рашыла ўсімі сіламі абараняць тую вялікую справу, за якую аддаў сваё жыццё яе муж і бацька яе дзіцяці — сваёй стаханаўскай работай яшчэ больш мацаваць абаронную і гаспадарчую магутнасць краіны Саветаў. Гэтым імкненнем пранікнута свядомасць і яе падругі Гені Рэйман, муж якой у сучасны момант у радах доблеснай Чырвонай Арміі абараняе граніцы сваёй любімай бацькаўшчыны.

Л. Захараў, М. Шумскі.

На Віцебскай панчошна-трыкатажнай фабрыцы „КІМ“. На першым плане — кетлёўшчыца стаханаўка, комсамолка В. К. Карнеева, якая ў гонар XVIII Усесаюзнай партканферэнцыі дабілася выканання нормы на 160 процантаў.
Фото І. Лосева (БЕЛТА)

Па прыкладу перадавых

Дыспетчар на чыгунцы — гэта камандзір, які рэгуліруе рух паяздоў. Ад яго ўмення, лоўкасці і знаходлівасці залежыць поспех у рабоце цэлага ўчастка. Асабліва вялікі і адказны абавязак дыспетчара пры рабоце ў зімовых умовах.

У дыспетчарскім калектыве Мінскага аддзялення Заходняй чыгункі з жанчын дыспетчарам працую я толькі адна. На гэтым адказным пасту працую ўжо тры год і не хвалячыся магу сказаць, што з работай спраўляюся не горш мужчыны. За ўвесь час работы я не мела ні адной заўвагі, ні аднаго спагнання.

Змена дзяжурнага, у якой я працую, адна з першых у аддзяленні. Яна мае найвялікшы процант адпраўлення і следвання паяздоў па раскладу, найбольшую тэхнічную і камерцыйную хуткасць руху паяздоў, выконвае і перавыконвае дзяржаўны план пагрузкі і выгрузкі.

Васьмі год я асталася сіратой. Выхоўвалася ў дзіцячым доме

Савецкая ўлада замяніла мне бацькоў. Яна мяне вырашціла, выхавала і дала асвету. Толькі дзякуючы клопатам партыі і ўрада я вырасла да камандзіра чыгуначнага транспарта. Таму я заўсёды, на якім-бы ўчастку ні працавала, стараюся апраўдаць аказанае мне давер'е.

Уключыўшыся ў сацыялістычнае спаборніцтва на дастойную сустрэчу XVIII партыйнай канферэнцыі я ўзяла на сябе абавязацельства: працаваць без брака, без парушэння наркомаўскіх правіл тэхнічнай эксплуатацыі, адпраўляць усе паязды па графіку і дабівацца іх своєчасовага праследвання па ўчастку, дабівацца стопроцантнага выканання тэхнічнай і камерцыйнай хуткасці паяздоў.

Гэтыя абавязацельствы я выконваю. Гэта лепшы мой падарунак радзіме-матеры ў гонар XVIII партыйнай канферэнцыі.

Ніна Ермалаева, дыспетчар Мінскага аддзялення руху Заходняй чыгункі.

Харытонова А. Я., начальнік трыкатажнага цэха арцелі імені Крупскай, вылучэнка.

Паўчына П., снвальшчыца арцелі імені Крупскай. У арцелі працуе 10 год, план выконвае на 310 процантаў.

Казакевіч С., краўчыха-стаханаўка арцелі імені Крупскай, норму выконвае на 244 процанты.

Пастанова партыі і ўрада натхняе ў рабоце

У рашэнні Соўнаркома СССР і ЦК ВКП(б) «Аб мерапрыемствах па павелічэнню вытворчасці тавараў шырокага спажывання і харчавання з мясцовай сыравіны» вялікая ўвага ўдзяляецца пытанню працы прамысловых арцеляў. Мне хочацца сказаць аб рабоце нашай арцелі. Аб яе росце больш усяго сведчыць той факт, што калі ў момант арганізацыі ў 1928 годзе прадукцыі выпускалі ў год на 80 тысяч рублёў, то цяпер прадукцыі выпускаецца на 5 мільёнаў 350 тысяч рублёў.

З месяца ў месяц, з квартала ў квартал арцель выконвае сваю праграму. Для забеспячэння выпуска прадукцыі добрай якасці прышлося многа папрацаваць.

У нас была арганізавана суцэльная тэхнічная вучоба ўсяго трыкатажнага цэха. 86 чалавек вывучылі пытанні, звязаныя з асваеннем стандарта, з тэхнікай вытворчасці.

Разам з ростам арцелі ў нас выраслі выдатныя людзі,—стаханаўцы. Многія з іх вылучаны на кіруючую работу. Тав. Ночкіна прышла ў арцель з калгасчатыры годы таму назад. Яна стала працаваць ткачыхай. Добра, як след вивучала сваю работу і хутка выконвала ўжо свой план на 200 процантаў. Праз некаторы час яе перавялі на вышэйшы працес работы. Яна і тут апраўдала сябе. Цяпер тав. Ночкіна вылучана майстрам

змены і змена гэта з'яўляецца перадавой. Тав. Ночкіна тут-жа ў арцелі скончыла школу непісьменных і зараз займаецца ў стаханаўскай школе.

Другі прыклад. Тав. Харытонова паступіла ў арцель падсобнай работніцай, потым пачала працаваць на машыне. Як здольную добрую стаханаўку праўленне арцелі вылучыла яе спачатку інструктарам трыкатажнага цэха, а потым начальнікам гэтага-ж цэха.

Партарганізацыя і праўленне арцелі штодзённа працуюць са стаханаўцамі. Сістэматычна праводзяцца злёты стаханаўцаў, нарады з імі. Нядаўна мы склікалі лепшых стаханаўцаў і разам з імі 14 чалавек тых, што не выконвалі нормы, працуючы з гэтымі стаханаўцамі на адным працесе. Тут лепшыя стаханаўцы вельмі падрабязна расказалі, якім чынам яны дабіліся высокіх паказчыкаў у рабоце. Праз некаторы час таварышы, якія раней не выконвалі план, пачалі працаваць добра. Так, напрыклад, тав. Новікава, Свяцкая, Глейзіна выконваюць цяпер свае нормы на 120—130 процантаў.

Комуністы нашай партарганізацыі паказваюць добры прыклад ў рабоце. Так член партыі тав. Казлова—закройшчыца выконвае план на 200 процантаў, дае прадукцыю добрай якасці. Яна адзін з лепшых агітатараў цэха, карыстаецца павагай

членаў арцелі. Кандыдат партыі тав. Штупмейсцер працуе аддзельшчыцай, з'яўляецца брыгадзірам. Яе брыгада выконвае план на 150 і больш процантаў. Вялікай павагай карыстаюцца стаханаўкі тт. Паўчына, выконваючая сваю норму на 310 процантаў і закройшчыца Сюрпінская, выконваючая норму на 240 процантаў.

Наша партарганізацыя стараецца правільна спалучыць палітмасавую работу з вытворчай. Дзевяць агітатараў праз дзень праводзяць палітінфармацыю на розныя тэмы ў цэху. Часта наладжваюцца лекцыі аб міжнародным становішчы і па другіх пытаннях.

Вялікую ўвагу ўдзяляем мы абароннай рабоце. За мінулы год 191 чалавек здалі нормы па проціпаветранай і хімічнай абароне і 154 чалавека на значок гатоў да санітарнай абароны. У снежні мінулага года ў стралковых спаборніцтвах горада наш жаночы калектыў заняў першае месца, за што атрымаў пачотную грамату ад абласнога таварыства «Спартак».

Зробім усё неабходнае, каб па-большэвіцку выканаць пастанову Соўнаркома і ЦК ВКП(б), якая натхняе нас на лепшую работу.

Маргаўцова, сакратар партыйнай арганізацыі арцелі імені Крупскай.

г. Марілёў.

ПІСЬМЕННІЦА НАРОДА

Добра вядома ў Совецкім Саюзе імя польскай пісьменніцы Ванды Васілеўскай. Сваімі глыбока праўдзівымі, мужнымі творамі яна поўнаасцю заслужыла любоў і павагу савецкага чытача.

У верасні 1939 года,—у вялікія дні вызвалення Заходняй Украіны і Заходняй Беларусі,—Ванда Васілеўская знайшла сваю радзіму, аб якой страсна і горача марыла, за якую ўвесь час змагалася.

Мы ведалі Ванду Васілеўскую і раней, калі яе творы забараняліся польскімі ўладамі, калі за кожнае праўдзівае слова пісьменніцу чакала ў панскай Польшчы турма. У той час творы Ванды Васілеўскай друкаваліся ў савецкай краіне ў перакладзе на рускую мову. Такія творы як «Воблік дня», «Радзіма», «Зямля ў ярме» ўскрывалі ўсю звярнутую сутнасць панскага ладу і разам з тым паказвалі мужных, самаадданных барацьбітоў за свабоду, за шчасце.

У маі 1939 года пісьменніца закончыла кнігу «Полымя на балотах», якая таксама была забаронена ў панскай Польшчы, як «твор небяспечны». Гэты твор быў напісаны ў выніку вандравання пісьменніцы па рэках Палесся і Валыні. «Ён таксама з'яўляецца плодам таго мацнейшага пратэста, які нарастаў ва мне, калі я наглядала як гінуў ад голаду, змагаўся, падымаўся і зноў падаў украінскі і беларускі селянін... Я хацела паказаць, што ілгучы афіцыйныя тлумачэнні, якія паведамляюць аб культурнай рабоце, што быццам-бы праводзіцца на «ўскраінах»: прадстаўніком Польшчы там былі асаднік і паліцэйскі—ворагі». Так гаворыць Ванда Васілеўская аб сваім творы «Полымя на балотах». Гэты твор з'яўляецца па выразу аўтара «сведкай таго, што было і як было».

З старонак кнігі «Полымя на балотах» глядзіць страшэннае, поўнае трывог і гора жыццё украінскіх беднякоў пад прыгнётам польскай шляхты.

Вобразы адважных змагароў праходзяць праз усе творы Ванды Васілеўскай. Мы бачым рабочых, прадстаўнікоў гарадской беднаты ў творы «Воблік дня», мы бачым змучаных непасильнай працай батракоў у паме-

шчыцкім маёнтку (твор «Радзіма»), мы чуем галасы галодных дзяцей з вотчыны графа Остржэньскага (твор «Зямля ў ярме»).

Перад намі праходзяць вобразы жанчын-сялянак, якія пакутвалі пад панскім прыгнётам і асабліва востра адчувалі сваё няроўнапраўе. Сэрца сціскаецца ад болю, калі чытаеш старонкі з кнігі «Зямля ў ярме» пра га-

Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР пісьменніца Ванда Васілеўская апускае выбарчы білетэнь. (Здымак зроблен 15 снежня 1940 г.)

ротную жанчыну Анну, якая ў незнаёмай вёсцы нарадзіла на дарозе «незаконнага» сына. Яна ішла, не маючы прытулку, хвора, бездапаможная. Ад будучага дзіцяці яна не чакала ніякай радасці. Ледзь дацягнулася Анна да вёскі і ўпала без сіл на пыльную дарогу:

«Анна моцна сціснула белыя вусны, але гэта не дапамагала. Стогны, непадобныя да чалавечых, узмацняліся, раслі, пераходзілі ў крык.

Маленькі карапуз нагнуўся, падняў камень, падышоў бліжэй з каменем у руцэ:

— Ты! Уставай!

Анна павяла налітымі крывёю вачыма. Камень вырваўся з маленькай рукі і папаў у нагу. Анна закрывала. Услед за гэ-

тым паследаў другі ўдар. Анну ахапіў дзікі спалох. Яна імкнулася падняцца, але адразу-ж упала... Яшчэ імгненне,— і гэта адбудзецца тут, на дарозе, пад ударамі каменняў, якімі яе асыпаюць дзеці.

— Людзі!

Толькі цяпер заўважыла яна ля агарожы старую жанчыну. Тая стаяла і безуважнымі вачамі глядзела на тое, што адбываецца.

— Людзі!.. Пашкадуйце!..»

Так глыбока праўдзіва паказвае Ванда Васілеўская нараджэнне новага чалавека ў вёсцы, што належала прыгнятальніку-пану.

Як далёка гэта ад радасных перажыванняў савецкай маці!

Польская пісьменніца Ванда Васілеўская, якая з'яўляецца вялікім, разумным мастаком слова, пераканаўча паказвае чорны дзень прыгнечанага народа, што ўсімі сіламі імкнуўся да свабоды. У сучасны момант пісьменніца працуе над новымі творами аб новым жыцці. Яна гаворыць:

«Усё змянілася, і з дня ў дзень прадаўжае змяняцца над рэкамі Палесся і Валыні. Ужо толькі змрочны ўспамін—асаднік, паліцэйскі і адкупнік. Калгасы і саўгасы растуць на землях, якія былі ўласнасцю эксплуататара. На роднай мове вучацца дзеці ў школах. Новае жыццё будзе для сябе селянін.

Аб гэтым новым жыцці раскажа другая частка «Полымя на балотах», над якой я зараз працую».

Ванда Васілеўская, якая ўсім сваім жыццём аддана народу, была выбрана ў 1940 годзе дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР. Яна моцна звязана з сваімі выбаршчыкамі, з сваімі новымі героямі і чытачамі.

Нядаўна пісьменніца была прынята ў кандыдаты Усесаюзнай Комуністычнай партыі большэвікоў. Здзейснілася яе заветная мара.

У нашай краіне, у вялікай многанацыянальнай сям'і знайшла сваю сапраўдную радзіму таленавітая пісьменніца Ванда Васілеўская.

Эдзі Агняцвет.

НА ГРАНІЦЬ

Апавяданне

Сваё левае плячо Барыс Паўлавіч Кожыч лічыў лепшым барометрам. Калі на небе згушчаліся хмары, ці, скажам, чакалася адліга і наогул мянялася надвор'е, плячо пачынала ныць і Кожыч, перамагаючы боль, жартаваў:

— Ну, вось зноў мая кулька зайграла, значыцца быць перамене.

І рэдка-рэдка падводзіў «барометр» Барыс Паўлавіч.

Куля затрымалася дзесьці ў прадплеччы яшчэ ў 1920 годзе. Гэта была трэцяя рана, і, бадай, самая сур'ёзная.

Праз некалькі дзён пасля ранняга ён працінуўся ў прасторнай украінскай хаце з шырокімі вокнамі і прыгожымі фіранкамі на іх.

Не расплюшчваючы вачэй, па паху духоў, тонкіх і прыемных, адчуў, што каля яго хтосьці з блізкіх.

— Ксенія...

— Ляжыце ціха, Барыс Паўлавіч, ні-ні, дактары проста загадалі звязаць вас, калі будзеце падымацца ці варочацца.

— Дзе я?—запытаў ён, расплюшчваючы вочы.

— Перш за ўсё не ў палоне.

— Я не аб гэтым,—дасадліва прабурчэў ён.

— Выбачайце, Барыс Паўлавіч, па-жартавала...

— Нічога, Ксенюшка. А не вязе-то як: нага, цяпер плячо, так усю вайну ў ложку пралежыш.—І ён ледзь прыўзняўся на локці.

— Цяпер-жа кладзіцеся—строга загадала сястра, клапатліва папраўляючы падушку.

— Раскажыце, што са мной было! Даўно я ляжу? Дзе рэбяты? Ігнат Ігнацьевіч жывы?

— Жывы,—адказала Ксенія, усаджваючыся на крэсла,—і рэбяты жывы і нават «Смельчак» ваш пад сядлом, але Ігнат Ігнацьевіч нікому не дазваляе на ім ездзіць і трэцяга дня яго паставілі ў нас на канюшні.

Кожыч усміхнуўся. Пры другім ранням ён неяк у шпіталі сказаў:

— Добра было-б палячыць сваю рану ў хатняй абстаноўцы...—Цяпер ён зразумеў у чым справа. Яго, відаць, зноў прывезлі ў Кіеў на Крэшчацік. Урачы развялі рукамі:

— Зноў рана...

Медыцынская сястра шпіталю Ксенія напэўна папрасіла: «Дазвольце яго перавезці да нас у вёску і мне за ім прыгледзець». Добры чалавек.

— Ксенія,—сказаў ён ціха.—Хочаце я вам скажу, што са мной было?

— Барыс Паўлавіч, сёння мы чакаем доктара і мне пападзе за тое, што я вам столькі дазволіла гаварыць.

— Ну, не буду, Ксенюшка. Маўчу, маўчу, апошняе,—а слухаць можна?

— Толькі асцярожна-асцярожна засмяялася сястра.

— Тады раскажыце, я вас слухаю.

— Ну, слухайце—куля ў плячы, покуль да яе дабраліся, яна вас не трывожыць, вы цяпер адчуваеце боль?

— Пачакайце, я прыпаднімуся і скажу.

— Не, не—ляжыце. Ужо трэці ўрач гаворыць, што аперацыя покуль немагчыма...

І тое, што ён пачуў у той дзень ад урача, румянага здаравяка ў армейскай шынелі, яму потым не раз паўтаралі і відныя клініцысты і малодшыя дактары, толькі пачынаўшыя практыку.

Куля засела вельмі глыбока, яна дзесьці пад косцю і аперацыя немагчыма.

Два месяцы рана прывязвала яго да ложка. Да гэтага часу боль сціх і ён пачаў забываць, што ў яго плячы не зусім прыемным гасцём засела куля. А часамі жартліва пагражаў Ксені:

— Глядзіце вы ў мяне, я чалавек небяспечны, ледзь што—з пляча выстраляю.

... Службу на граніцы Барыс Паўлавіч пачаў у Карэліі. Яму, нараджэнцу украінскіх стэпаў,—першы час густыя, пахучыя лясны здаваліся дзікавінай, але хутка звывся з імі, палюбіў, а тут раптам новае прызначэнне. Паглядзеў на карту і ахнуў—як раз на процілеглым канцы. Сем год праслужыў каля Афганскіх варот—жартліва ў пісьме падпісваў «Алі-Саіб Кожыч». Там-жа каля афганскіх пяскоў нарадзіўся першынец Сашка. Ксенія—яе лёгка было пазнаць, хоць яна за гэтыя годкі прыкметна папаўнела,—ухітралася і Сашку няньчыць і не кідаць аператыўнай работы ў штабе.

Сашка рос здаровым, загартуючыся на летнім сонцы. Ён ужо часта з Барысам Паўлавічам ездзіў на граніцу, важна ўсаджваўся радам з шоферам і, з выглядам знатака, падказваў:

«Плава дэлзі».

Прайшло яшчэ некалькі год. Барыс Паўлавіч перавялі на Заходнюю граніцу начальнікам атрада. Удзастак яму папаўся вялікі і цяжкі.

Кожыч амаль увесь час праводзіў на граніцы. Начаваў на заставах, як і ў былыя годкі хадзіў з пагранічнікамі ў дазор.

Ксенія нервалавалася і хвалявалася:

— Ты хочаш звальцца, ты сябе не шкадуеш!

— Ксенюшка, супакойся, а яшчэ называеца аператыўны работнік, сама нядаўна прападала ў штабе начамі.

— Я мацней і вынослівей за цябе.

— Ты так думаеш?

— А куля...

Барыс Паўлавіч і сам не можа растлумачыць ад чаго гэта—ці ад перамены месца, клімата, але ў апошні

час куля, якая затрымалася ў плячы, яго турбуе менш. Ці яна зраслася там, ці застыла ў такім палажэнні, якое палягчае боль... Але ўсё-ж яе трэба ўбраць, убраць як можна хутчэй. Аднойчы быў у камандзіроўцы ў Маскве і даў сабе слова паказацца ўрачу, але быў да таго заняты, што не паспеў. Ксенія не на жарт раздзавалася, калі даведлася аб гэтым, цэлы вечар дулася, не размаўляла. Абяцаў, што пакажацца новаму, нядаўна прыехаўшаму ў атрад, урачу Тучкову. Ксенія ад яго ў захапленні.

— Я яму раскажвала аб тваім ранням,—гаварыла Ксенія.—Ён запэўняе, што ў сваёй практыцы сустракаўся з такімі-ж выпадкамі.

— Ну, што-ж, паглядзім, параімся і з Тучковым,—сказаў Кожыч.

У тую-ж ноч Кожыча тэрмінова выклікалі на граніцу, ён ехаў у машыне з патушанымі фарами. І ўсё-ж машыну праз кожныя некалькі кіламетраў спынялі, то дзяўчаты-калгасніцы, узброеныя палкамі, то пажылыя ляснікі з драбавікамі ў руках. Барыс Паўлавіч заўсёды высока цаніў каштоўную дапамогу гэтых людзей, але ў гэту туманную цёмную ноч яго неяк асабліва хвалявала насцярожанасць пагранічных людзей і іх вялікая баявая гатоўнасць.

Дадому вярнуўся толькі вечарам наступнага дня. У сталавай светла. Сашка скончыў рабіць урокі, але яшчэ не спаў. Ксенія мітусілася каля стала. Што гэта за незнаёмы чалавек сядзіць ля Сашкі і малюе яму. Гэта Тучкоў. Ксенія вышла яму на сустрэчу.

— Боранька, а пракаліся цябе. Стаміўся? Нікалай Нікалаевіч скардзіцца, што ніяк не можа цябе агледзець. Ты проста неўлавімы. Ён рашыў цябе пачакаць.

— Добры вечар, Барыс Паўлавіч. Кожыч зняў шынель і прывітаўся з доктарам.

— Ну і надвор'е разыгралася,—сказаў ён суха, выціраючы твар хусткай.

— Барыс Паўлавіч, а можа вы дазволіце мне агледзець вас?

— Нікалай Нікалаевіч, мяне турбуе ваш удзел, а ці не лепш будзе другім разам.

— Бора, а чаму не зараз,—здзіўлена сказала Ксенія—ты заўсёды адкладаеш.

— Нічога, нічога яшчэ дзень. Сашура, як поспехі?

— Выдатна па матэматыцы, добра па пісьмовай рускай.

— Вось гэта рапарт, я разумею. Узрадаваны Сашка кінуўся абнімаць бацьку.

Сашка забыў аб хворым плячы бацькі і вельмі моцна наваліўся. Барыс Паўлавіч паморшчыўся ад раптоўнай болі.

— Ну, вось бачыш, зараз-жа ідзі ў кабінет, пакажыся ўрачу. Нікалай Ні-

Нікалаевіч, вы яго будзеце аглядаць у суседнім пакоі. Сашка, які ты мядзведзь!..

— Я ненаўмысна, мама,—вінавата сказаў хлопчык.

Тучкоў і Кожыч выйшлі ў кабінет. Тучкоў абмацаў хворае месца; злёгка націскаючы на яго, прымушаў рабіць рухі рукой.

— Так вы гаворыце, што рэнтгенаўскі здымак нічога не паказаў? Прыдзеца зараз паўтарыць яго.

— Паўтарыць, дык паўтарыць,—згадзіўся Кожыч, незадаволены гэтым раптоўным аглядам.

— Ну што?—клапатліва запытала Ксенія, калі яны зноў вярнуліся ў агульны пакой.

— Патрэбен паўторны рэнтгенаўскі здымак,—адказаў Тучкоў.

— Я гэта і сама гаварыла Бору. Быў у Маскве, мог зайсці на гадзіну.

— Добра, добра, хочаш я зараз мех узвалю на хворае плячо. Давай чай! Нікалай Нікалаевіч, заставайцеся чаёк піць.

— Бора ведаеш, што я даведлася? Нікалай Нікалаевіч кіраваў драмгуртком, ставіў многа п'ес і абяцае ў нас заняцца гэтай справай.

— Ксенія Міхайлаўна, я збянтэжыўся, вы з мяне Станіслаўскага робіце.

— Не, чаго-ж—падтрымаў Кожыч.—Жанчыны нашы даўно мараць аб сваёй пастаноўцы. Я начальніку клуба ўжо не раз раіў сабраць нашых актрыс. Вазьміце на сябе гэтую місію. Добрая справа.

— З вашага благаславення,—усміхнуўся Тучкоў.

— Толькі вы што-небудзь пагранічнае пастаўце, блізкае нам.

— Ну, вядома,—падтрымаў доктар.

... Пад вечар прывезлі раненага паручальніка. Санітарную павозку суправаджаў тры пагранічнікі. Начальнік заставы ехаў ўперадзе і, выгледваючы дарогу, аб'язджаў лужы, якія яшчэ не былі скаваны першымі лёгкімі марозамі. Раненага ўнеслі ў ізаляваную палату і паставілі ля дзвярэй вяртавога. Унесены пажылы, з рэдкай рыжай бародкай, ляжаў закрыўшы вочы не то ў забыцці, не то ў сне. З таго часу, як яго паклалі ў двухколку, ён не прагаварыў ні слова і толькі раз папрасіў піць. Чакалі ўрача.

Тучкова знайшлі ў клубе,—сваімі даўгімі шагамі ён вымяраў сцэну. Ксенія Міхайлаўна была таксама там і клапатліва чакала аўтарытэтнага рашэння,—ці дастаткова сцэна для пастаноўкі «Очнай стаўкі». Ёй чамусьці хацелася работу драмгуртка пачаць з гэтай п'есы. Тучкоў таксама згаджаўся, што «Очная стаўка» най-

больш падыходзіць для пагранічнага гледача.

— Нікалай Нікалаевіч, ну як?—запытала Ксенія.

— Вельмі добра, збірайце людзей і мы заўтра пачнем.

Тучкоў зайшоў у глядзельную залу.

— Ксенія Міхайлаўна, а муж ваш адцягвае з аперацыяй. Што ён баіцца яе, ці не давярае мне?

Ксенія Міхайлаўна здзіўлена паглядзела на ўрача.

— Права, не скажу вам, я сама яго даўно прашу, каб ён хутчэй рабіў аперацыю.

Тучкоў падышоў бліжэй і закурыў.

— Ксенія Міхайлаўна, паверце, мне хочацца палегчыць пакуты Барыса Паўлавіча.

Ксенія прысела на крэсла і расшпіліла футравы каўнер пальто. «Што хоча ёй паведаміць Тучкоў, чаму ён чакае і з такой таемнасцю аглядаецца па баках».

Выпусціўшы дым і нервова змяўшы акурал, Тучкоў загаварыў.

— Восемнаццаць год назад я скончыў Казанскі медыцынскі інстытут разам з адным сваім земляком. Лёс яго закінуў на той бок граніцы. Ён дзесьці недалёка адгэтуль. Выдатны хірург. Загранічная апаратура.

Ксенія Міхайлаўна рэзка ўстала і, не даўшы закончыць Тучкову, злосна кінула яму ў твар:

— Доктар, гэта агідна.

— Урача просяць у ізалятарную,—паклікаў веставы, які паказаўся ў дзвярах.

Тучкоў паціснуў плячыма і ўходзячы, быццам нічога не здарылася, паўтараў:

— Збірайце людзей і мы заўтра пачнем, Ксенія Міхайлаўна.

Яна не магла апомніцца. Трэба перадаць Бору зараз-жа. Але Кожыча не было, яго зноў тэрмінова кудысьці выклікалі.

Тучкоў зашпіліў шынель і ідучы радам з веставым запытаў:

— Не ведаеце, таварыш, для чаго завуць?

— Раненага прывезлі.

— Даўно?

— Не, толькі...

Ранены ляжаў на ложку, паверх коўдры. Вочы яго паранейшаму былі запліснаны, вусны сціснуты і цяжка было сказаць, ці спіць ён, ці знаходзіцца ў забыцці, ці наўмысна ляжыць так.

Тучкоў падышоў бліжэй да ложка. Набліжаючыся, урач углядаўся ў раненага. Каля самага ложка ён нахіліўся над ім. Ніхто не бачыў як у гэту секунду на міг твар Тучкова змяніўся, але ён зараз-жа апамятаўся і пачаў разматваць бінт на назе. Рабіў ён гэта асцярожна, стараючыся не перарываць забыцця раненага, але той, не паварочваючы галавы, раптоўна адкрыў вочы. Ён акінуў імі столі, потым павёў па баках і, нарэшце, спыніўся на Тучкове. Твару яго ён яшчэ не бачыў, урач перабінтоўваў яму нагу, нахіліўшыся.

— Піць...—папрасіў ранены і застагнаў.

Тучкоў абярнуўся і тады яны сустрэліся вачыма. Ранены думаў, што яны адны ў пакоі.

— Сяргей,—прашаптаў ён перасохлымі вуснамі.

Тучкоў прыкінуўся, што ён не чуе і злосна сказаў:

— Чорт пабяры, не варушыцеся, я не магу перавязваць—і, павярнуўшыся да прысутнага на перавязцы сакратара парткома Лілоўцава, папрасіў:

— Таварыш сакратар, вы-б прынеслі трохі вады, ён просіць піць.

Лілоўцаў кінуў галавой і вышаў. За дзвярыма ён пачуў, як Тучкоў пагражаў:

— Пасмейце яшчэ адно слова пікнуць пры людзях і вы ў мяне згніеце ад заражэння крыві.

— Сяргей, ратуй мяне, Сяргей,—рыдаючы прасіў ранены.

Потым на час гутарка спынілася. Пачаў яе зноў ранены.

— Ад цябе нічога не было. Я чакаў на ўмоўленым месцы, нас акружылі. Ой!—і ён застагнаў.

... Ксенія вярнулася дадому з клуба ўстрыможаная і ўсхваляваная. Трэба было гатаваць абед, але нічога не клеілася. «Такая нагласць» — не магла заспакоіцца яна. Трэба паведаміць Бору, зараз-жа, зараз-жа і яна рэзка зняла тэлефонную трубку.

— Камутатар! Кожыча!..

— Бора, ты ўжо прышоў, а я цябе шукала. Ты ведаеш, Тучкоў прапанаваў мязотныя рэчы, я нават не ведаю як раскажаць табе.

Барыс Паўлавіч прышоў дадому пазней чым заўсёды. Сашка ўжо даўно спаў, Ксенія драмала ў вопратцы. Яна пачула скрып дзвярэй і ўстала.

— Ксенюшка, ты мяне шукала, а ведаеш дзе я быў? Пад'ехаў у гарадскую больніцу, рэнтгенаўскі здымак рабіць і ведаеш каго сустрэў? У жыцці не паверыш.

— Ну, не тамі, гавары.

— Пегавы, з вашага шпіталю.

— Пятра Лаўрэнцьевіча?

— Ён там старшым хірургам. Паглядзеў на мяне і рашуча заявіў: «Барыс Паўлавіч, думаю разлучыць вас з кулькай, за поспех упаўне ручаюся». А цяпер, жонка, вячэраць, паверыш галодны як пасля дазора.

Позна ноччу Кожычу пазванілі з аперацыйнай часці.

— Таварыш начальнік. Допыт закончан, сазнаўся.

Раніцой Кожыч чытаў пратакол: «Мы ведалі аб ранейшым раненні Кожыча Б. П. і ставілі сваёй задачай шляхам няўдалай аперацыі дабіцца смяротнага канца».

Лілоўцаў быў тут-жа ў пакоі. Ён падышоў да стала і, паглядзеўшы на Кожыча, сказаў:

— Гэту-б кулю, што ў цябе, мязотніку ў лоб.

Е. САДОЎСКИ.

Каля 350 кваліфікаваных работнікаў дасць у гэтым годзе сацыялістычнай сельскай гаспадарцы абласная школа механізацыі ў г. Бабруйску (Магілёўская абласць).

На здымку: Вылатніцы вучобы—будучыя камбайнеркі О. Ф. Алексеева (злева), Н. І. Бебікава, А. А. Запалаянская і М. Ф. Чэрнякова за вывучэннем камбайна. Фото М. Шкляра (БЕЛТА).

Замацуем свае поспехі

Партыйная і профсаюзная арганізацыі нашай фабрыкі праводзяць вялікую масава-выхаваўчую работу сярод рабочых. Барацьба за выкананне Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 26 чэрвеня і 10 ліпеня 1940 года дала добрыя вынікі. Фабрыка выканала гадавую вытворчую праграму на 114 процантаў і дала краіне звыш плана на 819 тысяч рублёў прадукцыі.

Цяпер на фабрыцы шырока разгорнута сацыялістычнае спаборніцтва імені XVIII Усесаюзнай партыйнай канферэнцыі. У выніку план выканан за 15 дзён студзеня месяца гэтага года на 105,3 процанта.

На фабрыцы налічваецца 482 стаханаўца. лепшыя з іх: тт. Рутман—ордэнаносец, які выконвае план на 209 процантаў, Шварцман—на 220 проц., Фрыгіна—на 157 проц., Лапіна—на 148 проц., Антонова—на 143 проц. і другія.

Няма сумнення, што рабочыя, работніцы і інжынерна-тэхнічны персанал нашай фабрыкі і надалей замацуюць свае поспехі, дасягнутыя ў сацыялістычным спаборніцтве імені XVIII партканферэнцыі. Раіса Бруштэйн.

г. Гомель, фабрыка „Комінтэрн“.

НАМ ПІШУЦЬ

Аб рабоце прафілакторыя

Партыя, савецкі ўрад выключна вялікую ўвагу ўдзяляюць ахове здароўя працоўных. У нашай краіне пабудавана вялікая колькасць дамоў адпачынку, санаторыяў, курортаў, прафілакторыяў, дзе адпачываюць дзесяткі тысяч працоўных і іх дзяцей. Яны папраўляюцца, набіраюцца сіл і здароўя.

Мне хочацца расказаць аб рабоце прафілакторыя швейнікаў горада Віцебска. Я часта заходжу ў гэты прафілакторый і бачу, як адпачываюць тут дзеці швейнікаў. Адночы зайшла ў часе абеды. Усе дзеці былі ў сталовай. Яны елі смачны, свежы суп. На другое былі катлеты з макаронам на слівачным масле. На трэцяе—кісель.

Пасля абеды дзяцей паклалі спаць. Спальня пакоі былі прыватныя, чыстыя, светлыя. На нікеліраваных ложках заслана беласнежная бялізна, цёплыя коўдры ў чыстых накрухмаленых чахлах. У кожным пакоі было па 6 чалавек. Намеснік дырэктара тав. Конанова і сястра тав. Высоцкая з мацярынскім клопатам укладалі дзяцей у пасцелі...

За змену тут адпачывае па 100 чалавек. Дзеці швейнікаў з радасцю расказвалі аб сваім адпачынку ў прафілакторыі. З імі праводзіцца вялікая культмасавае работа. Дырэкцыя часта запрашае студэнтаў з педінстытута для правядзення гутарак.

Прафілакторый абслугоўвае не толькі швейнікаў, але і наогул працоўных горада. Тут адпачываюць студэнты, рабочыя, настаўнікі, служачыя. Не так даўно мне прышлося гутарыць з работніцай швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі» тав. Тараканавай, якая, пабыўшы ў прафілакторыі, вельмі добра паправілася і адпачыла. Яна ад душы ўдзячна абслугоўваючаму персаналу прафілакторыя за яго клопаты і ўвагу, любоўныя адносіны да кожнага адпачываючага тут чалавека.

А. Касімоўская.

Кандыдаты на ўдзел ва Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы 1941 года—лепшыя стаханаўкі жывёлагадоўлі калгаса „Новае жыццё“ (Асоўскі сельсовет, Бабруйскі раён, Магілёўская абласць) Ф. К. Коц (злева) і В. Г. Мількевіч.

Фото М. Шкляра (БЕЛТА).

Калгасны аўчар

Маня Шнарава ў калгасе лічылася стаханаўкай. На любой рабоце была прыкладнай. Калгаснікі аднадушна абралі яе на адзін з адказнейшых участкаў работы—аўчаром, дзе яна працуе з 1937 года. Тав. Шнарава любіць і паважае сваю работу.

Улетку, у гарачае надвор'е авечкі ў яе бываюць у ценю пад дрэвамі ці кустамі. Асабліва многа працуе Маня ў той час, калі авечкі знаходзяцца на стойлавым утрыманні. Цэлы дзень праводзіць яна ў аўчарніку. Своечасова падсцілае ім сухую салому. Старанна заладжвае шчыліны ў сценах хлявоў. Корміць авечак па рацыёну. Па ўсякаму незразумеламу пытанню звяртаецца да заатэхніка за парадай.

За апошні перыяд калгаснае стада авечак значна вырасла. Некалькі год таму назад, калі тав. Шнарава прыняла аўчагадоўчую ферму, тут налічвалася ўсяго 25 авечак, а цяпер у калгасе ёсць 270. Калгаснікі па праву задаволены работай Марыі Гаўрылаўны Шнаравай, выдатным аўчаром сельскагаспадарчай арцелі «Звязда».

А. Нахабцаў.

Кармянскі раён.

Аб важнасці вітамінаў для жывёлы

Адным з важнейшых дасягненняў навукі за апошнія дзесяцігоддзі з'яўляецца адкрыццё вітамінаў.

Вітаміны—гэта такія хімічныя вяшчэства, якія ўладаюць велізарнай лячэбнай сілай. Вітаміны ўладаюць не толькі лячэбнымі ўласцівасцямі, але і прафілактычнымі (папярэджваючыя хваробу).

Вітаміны неабходны не толькі чалавечаму арганізму, але і жывёлы.

Устаноўлена, што схільнасць жывёлы да розных захворванняў залежыць ад недастатковай колькасці вітамінаў у арганізме. Без вітамінаў жывёлы не могуць жыць, калі нават атрымліваюць дастатковую колькасць стравы. Адсутнасць вітамінаў у арганізме выклікае хваробы, якія называюцца вітамінозамі.

Навука адкрыла ўжо цэлы рад вітамінаў, называюцца яны літарамі лацінскага алфавіта: «А», «В», «С», «Д» і т. д. Кожны вітамін мае свае асобныя дзеянні. Ёсць хваробы, якія былі вядомы яшчэ многа стагоддзяў назад, як напрыклад, цынга, рахіт і іншыя. Але правільна навучыліся іх лячыць толькі нядаўна, калі сталі вядомы вітаміны, якія дзейнічаюць на іх асобным чынам. Антырахітычны вітамін «Д» хутка вылечвае ад рахіта.

Крыніцай вітамінаў з'яўляюцца галоўным чынам зялёны корм і сонечнае святло, ультрафіялетавыя праменні яго. Зялёны корм мае сезонны характар, таксама як і ультрафіялетавыя праменні сонца, вось чаму забеспячэнне жывёлы гэтымі вітамінамі таксама носіць сезонны характар.

Вітамін «Д» выпушчан у продаж дзяржаўнай вітаміннай прамысловасцю Наркамхарчпрома ў выглядзе канцэнтрата, атрыманага з дражджэй. Гэты канцэнтрат прадстаўляе сабой рашчыну абпрамнянага эргастэрына ў рафінаваным раслінным масле і ўтрымлівае 30 тысяч інтэрнацыянальных адзінак у адным кубічным сантыметры.

Штодзённая мінімальная норма дабаўлення гэтага канцэнтрата ў кармакорм для жывёлы вагаецца ў залежнасці ад віда жывёлы, яе ўзросту і самаадчування ў працэсах ад трох да 20 тысяч інтэрнацыянальных адзінак.

Кошт аднаго мільёна інтэрнацыянальных адзінак вітаміна «Д»—восем рублёў пяцьдзясят капеек.

Мы спынімся падрабязна на значэнні вітаміна «Д», бо ён мае вялікае значэнне ў жывёлагадоўлі. У перыяд стойлавага ўтрымання жывёла пачынае адчуваць недахоп вітамінаў. Асабліва востры недахоп адчувае недахоп вітаміна «Д» маладняк, які ў ім адчувае вялікую патрэбу, бо ён садзейнічае правільнаму фарміраванню касцей і нармальнаму росту і развіццю.

Недахоп ці адсутнасць вітаміна «Д» у рацыёне выклікае ўсім вядомую хваробу маладняка—рахіт, а ў дарослай жывёлы выклікае хваробу «остэмаляцыя» (рахіт дарослых—патаненне і размякчэнне касцей).

Пачатковая стадыя рахіта характарызуецца тым, што ў цялят з'яўляецца ізвращоны апетыт. Яны пачынаюць есці ўсё, што ім трапляецца: зямлю, тынкаванне, яны ліжучь сцены, перагародкі і адзін аднаго. Гэта з'яўляецца вынікам парушэння мінеральнага абмена ў рэзультате недахопа вітаміна «Д». Гэта захворванне бывае не толькі ў цялят, але і ў жарабят, ягнят і асабліва ў парасят, якім вітамін «Д» надзвычай неабходны.

Вітамін «Д» таксама неабходны высокапрадукцыйным і сцельным каровам для агульнага ўмацавання арганізма, правільнага абмена вяшчэстваў і правільнага ўнутрыўтробнага развіцця плада. Вітамін «Д» павялічвае прадукцыйнасць і вагу жывёлы.

Апошнія навуковыя даныя паказалі, што вітамін «Д» можна атрымліваць не толькі ў расліне, але яго можна гатаваць штучным чынам з пякарскіх дражджэй.

Зімой 1940 года я правяла навуковую работу па ўзбагачэнню корма цялят вітамінам «Д».

У калгасе імені Молатава, Мінскага раёна (жывёлаводства. Позняк), была адабрана група цялят да трохмесячнага ўзросту ў колькасці 19 галоў. Частка з іх была пастаўлена на вопыт, а частка на кантроль. Абедзве групы цялят атрымлівалі аднолькавы рацыён, толькі вопытная група атрымлівала дабаўленне ў пойла 2 кубічных сантыметраў вітаміна «Д», атрыманага з Маскоўскага вітаміннага завода.

Результат вопыта атрымаўся вельмі наглядны. Цяляты, якія атрымлівалі вітамін «Д» у пойла, далі значна большае павелічэнне вагі, лепш раслі і развіваліся, і па знешняму выглядзе, бляску шэрсці, рэзвасці і ўпітанасці яны адрозніваліся ад кантрольнай групы цялят, якая вітаміна «Д» не атрымлівала. Найбольшае сутачнае павелічэнне вагі ў вопытнай групе было 1400 грамаў на цяля, у кантрольнай групе найбольшае павелічэнне вагі—700 грамаў. За адзін месяц вопытная група дала на 80 кілограмаў больш вагі чым кантрольная група.

Практыка ўжывання вітаміна «Д» для ўзбагачэння корма цялят у калгасе імені Молатава паказала на колькі гэта важнае мерапрыемства заслугоўвае шырокага ўкаранення ў нашы калгасы і саўгасы.

Л. М. Форштэр, навуковы работнік інстытута фізіялогіі Акадэміі Навук БССР, экспанент выстаўкі.

Значыць кошт штодзёнай дабаўкі карма жывёлы вагаецца ад двух з паловай да семнаццаці капеек.

У дробнай расфасоўцы прэпарат вітаміна «Д» вытворчасці Маскоўскага вітаміннага завода Саюзвітамінпрома, прадаецца ва ўсіх аптэках па цане два рублі пяцьдзясят капеек за сто тысяч інтэрнацыянальных адзінак. Вітамін «Д» у буйнай расфасоўцы—у адзін мільён і больш інтэрнацыянальных адзінак—па цане восем рублёў пяцьдзясят капеек за адзін мільён прадаецца ва ўсіх складах ветэрынарага забеспячэння (Ветснаб) Наркамзема СССР.

САЮЗВІТАМІНПРОМ НАРКАМХАРЧПРОМА СССР.

Адказны рэдактар Г. В. КАГАН

Адрас рэдакцыі: Мінск, Совецкая, 49, 2 паверх, комната № 4. Тэл. 24058

Друкарня імя Сталіна.
Здана ў друк. 2/II—41 г.

Зак. № 4080.
Падпісана да друку 17/II—41 г.

Тыраж 13.000 экз.

У нумары 2½ друк. арк. 120.140 друк. знак.

УК5576

ЦАНА 20КАП.

5164

